

4. שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק י, י

ועתה יתנה י ויתר-א י כ ב ו א כ מ ו א ע ה אות ל וי גדול:

5. במדבר פרשת בהעלותך פרק יא פסוק א - י,

(א) וי קע קמת נים ע באז י ויש ע ו חר א ו ותבער-כ ש ו אכל בק ה המחנה: (ב) ויצ ק ה מ אל-מ ה ויתפ ל מש האל- ו תש ע האש: (ג) ויק א שם-ה מ ום ה וא תבע ה פי-בע ה מ ש ה: (ד) והאפס א ר בקר ו תא ה ו כ בו ויב מ ב י ישר ל ו אק ו י אכ ו פ שר: (ה) ו רנ א תהד ה א שר-נא ל במצ ים ה מ ת הקש ים ו א האכט ים ואת-ה ח יר ואת-ה בצ ים ואת-ה שומים: (ו) וצ ה נפ נו ית ה ו תה ה בל י אלה ו עינינו: (ז) ו ה כזרע-ד ו ו עי ו כ ה ה ה הלח: (ח) ש ה ה ו ל ק ו ו ט ה ו מ ים ו זכ במד ה ובשל ב פ ו ר ו ע ו ה א ו ת ו ק ו ת ט ע ו כ ע מ ל ד השמן: (ט) ו ב ו ת ה ל על-ה מ ה י ל ה י ד ה ו עליו: (י) ויש ע מ ה את-ה מ ב כ ל מ ש פ ה י ש ל ת ח א ה ו ו י ת ר א ה ' מ ד ו ת ע י ד מ ה ר ע:

6. במדבר פרשת בהעלותך פרק יב-ה-י

(ה) ו ר ד ו בע ו ד ע ו ו י ע ד ת ח ה ה ל ו י ק ר א ה ו ו מ ר מ ו י צ ו ש נ י ה מ: (ו) ו א מ ר ש מ ע ו א ד ב א מ י ה י נ י א כ ב ב מ ר א ה א ה ו א ת ה ע ב ה ו מ א ד ב ר ב ו: (ז) ל א ו צ ב מ ה ב כ ל ב י י נ א ו ה ו א: (ח) ה א ל ה א ד ב ר ו ו מ ר א ו א ב ח י ת ו ת מ ת י ש מ ו ו א י א ו א מ צ מ ל ו ר ב ע ה י ב מ ש ה: (ט) ו י ת ר א ה ' מ ו ג ל ד: (י) ו ה ע ו נ מ ר מ ל ה ו ח ה מ ר מ צ ע ת כ ל ג ו ו ח פ ו א ה ו א ל מ ר מ ו ה ה מ צ ר ע ת:

7. במדבר פרשת בלק פרק כה פסוק ג,

(ג) וי מד ישר ל ל על פ ו ר ו י ת ר א ה ' ב י ש ר א ל:

8. במדבר פרשת מטות פרק לב פסוק ו - יא, ו-יא

(ו) ו א מ ר מ ה ל ב נ י ד ג ל ב י ר א ו ו ה א ח י מ ז א ל מ ל ק ה ו א מ ש ב ו פ ה: (ז) ו מ ה ת נ י ו ו א ת-כ ב פ י י ש ר ל מ ע ב א ל ה ר ו א ש ר-נ ג ל מ ה: (ח) ה ע ו ח א ב ת מ ב ש ל י א ת מ מ ק ש ב ר ו ע ל ב ו ת א ת ה א ר י: (ט) ו י ע ו ע ד ח ל א ש ו ל ו י ר א א ת ה ר י ו ו י א ר א ת-כ מ פ י ש ר ה ל ב י-כ ב א ל ה ר י א ש ר-נ ו ל מ ה ה' י ו י ת ר א ה ' ב י מ ה ו א ו י ש ע ל א מ ר (י א) א מ י ר א ה א נ י מ ה ע מ מ צ י מ מ ל ו ע ש ת י מ ש נ ו ע ל ה ת ה א ד ה א ר נ ש ע ת י ל א ב ר מ ל י צ ק ו ל י ע ב י ל א מ ל ו ח א ח ר י:

9. דברים פרשת נצבים פרק כט פסוק כה - כו,

(כה) ויג ו ויעבד אל ים אח ים וישתת-ו ל מ א לה י א ר ל א י ד ו מ ו א ח ק להם: (כו) ויתר-א ה ' ב ת ה ו א ל ה י א ע י א ת כ ל ה ק ל ח ו כ ת ו ה ב פ ר ה ז ה:

10. במדבר פרשת שלח פרק יד פסוק י-יא

(י) ויאמר כלי-ע ה לר ום א מ באב ים וכ וד ו נא ב ה ל מ ו ד א ל כ ל ב י י ש ר א ל: פ (יא) ו א מ ר א ל-מ ה ע ד נ ה י נ א נ י ה מ ה ו ע ד נ ל א י א י נ ו ב כ ה א ו ת א ר ע י ת י ב ק ר ב ו:

11. במדבר פרשת חקת פרק כ פסוק ז - יג,

(ז) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶל־מַעַשְׂתֵּי הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
אֵלֶיךָ יְיָ וְיָחֶזְקֵךָ יְיָ וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
מִן־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
שְׂמֵעוֹנֵי יָם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
פַּעַם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
לֹא־תִאֱמָרְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם
אֲשֶׁר־יִזְכֹּרְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּר אֶת־הַיָּם

12. בכור שור שמות פרשת שמות פרק ד פסוק א

כי יאמרו לא נראה אליך ה': אפילו כשאומר להם שמך, יאמרו אתה היית יודע שמו של הקדוש ברוך הוא, אבל לא נראה אליך, ועשה שלשה אותות, בתחילה נחש, לפי שהיו ישראל בעמל וביגיעה, וכל עמל וביגיעה של עולם, הנחש גרם, כדכתיב "בזעת אפך תאכל לחם"¹, ורמז להם כי על היגיעה שלהם נגלה, ואחר כך נגע צרעת, כי בשביל יגיעם יביא נגעים על פרעה ביד משה. ומה שאמר לו "הבא [נא] ידך בחיקך"², לפי שדרך הנגעים לבא על ידי הסגר ולילך על ידי הסגר, כמו שמפורש בפרשת נגעים "והסגיר הכהן את הנתקן וגו"³. ואחר כך דם, כי ישפוך דם על מצרים בשביל ישראל, במכת בכורות, וביים.

13. מדרש אגדה (בובר) שמות פרשת שמות פרק ד פסוק א

[א] והן לא יאימו לי. אמר לו הקדוש ברוך הוא מזה בידך, וכי לא היה הקדוש ברוך הוא יודע מה היה בידו, ועוד למה נהפך לנחש, אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא תפסת בידך מידת נחש הקדמוני שהוציא דבה ונלקה בצרעת, אף אתה שאמרת והם לא יאימו לי, והם מאמינים בני מאמינים, מאמינים [דכתיב] ויאמן העם וישמעו וגו' (פסוק לא) בני מאמינים דכתיב והאמין בה' ויחשבה וגו' (בראשית טו ו), ולפי שהוצאת עליהם דיבה, תלקה בצרעת:

14. במדבר פרשת חקת פרק כא פסוק ד - ט,

(ד) וַיִּסְמְנוּ יְיָ וַיִּזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
בְּאֵלֶיךָ יְיָ וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
הַקִּלְקִל: (ו) וַיִּזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
מִן־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם

15. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד א משנה מסכת ראש השנה פרק ג:ח

משנה והיה פאָשר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגָבֵר יִשְׂרָאֵל וְגו', (שמות יז) וְכִי יָדְיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עֹשׂוֹת מִלְחָמָה או שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה. אֵלֶּא לומר לך, כִּל זָמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסֻתְפָּלִים כָּל־פִּי מְעֹלָה וּמִשְׁעַבְדֵּיךָ אֵת לָבָם לְאַבְיָהֶם שְׂבֻשְׂמֵיהֶם הָיוּ מְתַגָּבְרִים. וְאֵם לֹא, הָיוּ נִזְכָּרִין. פְּיֻזָּא בְּדַבְרֵי אֱתָה אוֹמֵר, (במדבר כא) עֲשֵׂה לְךָ שֶׁרָף וְשִׁים אֹתוֹ עַל נֶס, וְהָיָה כָּל הַגָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וְכִי נִחַש מְמִית, או נִחַש מְחַיָּה. אֵלֶּא, בְּזָמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסֻתְפָּלִין כָּל־פִּי מְעֹלָה וּמִשְׁעַבְדֵּיךָ אֵת לָבָם לְאַבְיָהֶם שְׂבֻשְׂמֵיהֶם, הָיוּ מְתַרְפְּאִים, וְאֵם לֹא, הָיוּ גְמוּקִים.

16. שמות פרשת בשלה פרק יז פסוק ד - טז,

(ד) וַיִּצַח מֹשֶׁה אֶל־יְיָ לֵאמֹר וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
לְפָנֶיךָ יְיָ וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
לְפָנֶיךָ יְיָ וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם
יִשְׂרָאֵל: (ז) וַיִּזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם וְיִזְכֹּרוּ אֶת־הַיָּם

דגליף הנה מקדמת דנא נחש עלי צור, אלא באסנא אתגליף דכתיב (שמותד) וישליכהו ארצה ויהי לנחש, בההיא שעתה אתגליף נחש עלי צור.

[שנינו, אמר רבי יוסי, חקוק הנה המטה משני צדדים מהשם הקדוש, צד אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות, וצד אחד דין בדין - נחש עלי צור. בא ראה, כתוב (שמותיד) ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים. מהו ונטה? כלומר, הטב בצי אחר שחקוק ברחמים ודין, וכתוב ויט משה את ידו, ולא כתוב וישלח משה את ידו. כלומר, הטב מצד אחד. ואם תאמר שחקוק הנה מזמן קדמון נחש עלי צור, אלא בסנה נחקק, שכתוב (שמות ד) וישליכהו ארצה ויהי לנחש. בשעה ההיא נחקק נחש עלי צור.]

ותא חזי אמר רבי יהודה בעא קודשא בריך הוא דשמוי הוו (דהו) גליפן בחוטרא יעבידו אתאן, ותניא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסטא משה ברחמי ודינא, בזע ימא לישראל בי"ב שבילין ואתיב בדינא על מצראי ואטבע להון בתהומא. הדא הוא דכתיב, (שמות י"ד) וישב ה' עליהם את מי הים מההיא שעתא בעא לאפקא מיא. אמר ליה קודשא בריך הוא אסטי חוטרא מגיסא אוחרא ותריין אתאן אתעביד ביה, כמה דאתעביד מסטרא אוחרא, חד את הכא וחד את במריבה. אכל השתא, (שמות י"ו) והפית בצור, באן צור, בהאי צור, וסליק נחש דלזמנא אחרא. אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם. מהו ודברתם.

[ובא ראה, אמר רבי יהודה, רצה הקדוש ברוך הוא ששמותיו שהיו חקוקים במטה נעשו האותות, ולמדנו, שני אותות נעשו בים. בצד ההוא שהטה משה ברחמים ודין קרע הים לישראל בשנים עשר שבילים, והשיב בדין על המצרים והטביע אותם בתהום. זהו שכתוב (שם יד) וישב ה' עליהם את מי הים. מאותה שעה רצה להוציא מים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הטה המטה מצד אחר ושני אותות תעשה בו, כמו שנעשה מהצד האחר, אות אחד פאן ואות אחד במריבה. אכל עתה - (שמות יז) והפית בצור. באיזה צור? בזה הצור, ויעלה נחש של זמן אחר. אמר רבי אלעזר, מהו שכתוב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם? מהו ודברתם?]

אמר רבי אלעזר מני ליה על נחש דהא אתעביד בצור. השתא בעי דאתעביד בנחש לאשלא שמוי דקודשא בריך הוא באלין אתין, משמע דכתיב ודברתם וכתוב (במדבר כ"א) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתיב בתריה, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש חיליה בפומיה, אוף הכא בפומא ומשה לא עבד הכי, אלא הכה, מחא ולא אשלים שמא, אלא חזר בקדמיתא (כקדמיתא) בשמא דצור ושבק שמא דנחש. הדא הוא דכתיב ויך, ולא כתיב וידבר, כמה דאתפקד, ודברתם. דתנינן צור למעבד, ונחש למלא. (במדבר כ) ויך את הסלע במטהו פעמים, חד דעבר וחד השתא.

[אמר רבי אלעזר, צוה אותו על הנחש, שהרי נעשה בצור. עתה צריך שיעשה בנחש להשלים שמו של הקדוש ברוך הוא באלו האותות, משמע שכתוב ודברתם, וכתוב (שם כא) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתוב אחריו? וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש כחו בפיו, אף פאן בפיו. ומשה לא עשה כן, אלא הכה, הכה ולא השלים השם, אלא חזר כפראשונה בשם של צור ועזב שם של נחש. זהו שכתוב ויך, ולא כתוב וידבר, כמו שנצטנה - ודברתם. ששנינו, צור לעשות, ונחש לדבר. (שם כ) ויך את הסלע במטהו פעמים. אחד שעבר ואחד עתה.]

תניא אמר רבי אלעזר ביה שעתא אשתאר שמא, כלומר דלא אשתלים בההוא אות דשביק משה נחש ולא אשתלים כל שמא, דהא בחד גיסא אשתלים. בימא מגיסא אוחרא, שרי בצור ולא אשתלים בנחש. אמר ליה קודשא בריך הוא, עבדת דשרי שמי ולא אשתלים למעבד אתון, אוף את שרית, ולא תשתלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, שרית לאפקא לון, ולא תשתלים לאעלא לון לארעא. לכן לא תביאו, אמר רבי אלעזר דע לבא דמשה בקדמיתא, דדחיל פד חמא נחש. דכתיב (שמות ד') וינס משה מפני לבא, חמא ולא ידע.

[שנינו, אמר רבי אלעזר, באותה שעה נשאר השם, כלומר שלא נשלם באות ההוא, שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם, שהרי בצד אחד נשלם. בים מצד אחר. התחיל בצור ולא נשלם בנחש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשית שהתחיל שמי ולא נשלם לעשות אותות, אף אתה תתחיל ולא תשלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, התחלת להוציא אותם - ולא תשלים להכניס אותם לארץ. לכן לא תביאו. אמר רבי אלעזר, ידע לב של משה פראשונה, שהתירא פאשר ראה הנחש, שכתוב (שמות ד) וינס משה מפניו. הלב ראה ולא ידע.]

אמר רבי אלעזר פתיב (במדבר כ"א) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס, על נס לא פתיב אלא על הנס. בעא לאתקנא מה דחסר. אמר ליה קודשא בריך הוא פתיב (במדבר כ"ז) להקדישני במים, במים ולא בדבר אחר. פשם שהתחלת במים, בעינא דישתלים בשמי הנס במים. אמר רבי אלעזר אתרא דחסר לא שלים אבל את מגיד נסא חדא (נ"א הכא).

[אמר רבי אלעזר, כתוב (במדבר כא) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס. על נס לא כתוב, אלא על הנס. רצה לתקן מה שחסר. אמר לו הקדוש ברוך הוא, כתוב (במדבר כז) להקדישני במים, במים ולא בדבר אחר. פשם שהתחלת במים, רצוני שישתלים בשמי הנס במים. אמר רבי אלעזר, מקום שחסר לא שלם, אבל אתה תמשיך נס אחד (כאן)].

אמר רבי יצחק בשעה דאמר קודשא בריך הוא, (במדבר כ) לכן לא תביאו. אמר משה, האי חויה לתקלא עלמא הוא. אמר ליה משה, לאו הכי, דינא לחייבייא וחיין למארי קשוט, באותה שעה דכתיב (במדבר כ) וראה אותו וחי ידע משה דרכיו והצדיק עליו את הדין. פתח ואמר, (דברים ל"ב) הצור תמים פעלו, דא הוא צור דקאמרין (דברים ל"ב) אל אמונה ואין עול דכתיב, וראה אותו וחי. וכתוב (שמואל ב' כ"ב) האל תמים דרכו.

[אמר רבי יצחק, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא (במדבר כ) לכן לא תביאו, אמר משה, הנחש הזה הוא לתקלה בעולם הזה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, לא כך - דין לחיבים, וחיים לבעלי האמת. באותה שעה שכתוב (במדבר כ) וראה אותו וחי, ידע משה דרכיו והצדיק עליו את הדין. פתח ואמר, (דברים לב) הצור תמים פעלו. זהו הצור שאנחנו אומרים (שם) אל אמונה ואין עול, שכתוב וראה אותו וחי, וכתוב (שמואל ב' כב) האל תמים דרכו.]

22. ספר אמרי אמת - פרשת חקת

עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשך וגו' והביט אל נחש הנחשת וחי, במשנה בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, כ' כל הנשך שכל הנשיכות והיסורים הם בכדי שיהיו מסתכלין כלפי מעלה ויבואו על ידי זה ליראת שמים, בגמרא גדול הנהגה מיגיע כפו יותר מירא שמים וכו' יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא וכו', אדם הראשון קודם החטא היה נהנה מיגיע כפו כדכתיב לעבדה ולשמרה ולא הוצרך לנשיכות, יגיע כפיך היינו יראה עילאה יראת הרוממות, אולם אחר החטא הוצרך לעצות והביט אל נחש הנחשת שזה יראת העונש, כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שמי שהוא למעלה מן הטבע ומסתכל בחיות כל דבר רואה שכולו טוב, וכאן כ' והיה כל הנשך והביט וגו', כי הנחש הכניס רגילות בהם שאף בהסתכלות כלפי מעלה יכולין לבא לידי רגילות ולכן כתיב והביט שיהיה בכונה, איתא בתקו"ז מאן דקטיל ההוא חויה וכו' יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא, וזה היה משה רבינו שהיה מיוחד לזה, שבתחילה כתיב וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, שעשה מכל הנשיכות חסד, מטה כלפי חסד, והביט אל נחש הנחשת וחי כמו שכתוב יראת ה' לחיים:

23. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לב עמוד א

(יא) שם תנא, רבי יהושע בן קרחה אומר, גדולה מילה, שכל זכיות שעשה משה רבנו, לא עמדו לו בשעה שנתרשל מן המילה, שנאמר, (שמות ד) "ויהי בדרך במלון, ויפגשהו ה' ויבקש המיתו". אמר רבי (יוסי), חס - ושלום שמשה נתרשל מן המילה, אלא כך אמר משה, אמול ואיצא - ספנה היא, דכתיב, (בראשית לד) "ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים". אמול ואשהה שלשה ימים - הקדוש ברוך הוא אמר לי, (שמות ד) "לך שב מצרים". אלא מפני מה נענש? [דף לב ע"א] מפני שנתעסק במלון תחלה, שנאמר, "ויהי בדרך במלון". רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא למשה רבינו בקש שטן להרוג, אלא לאותו תנוק, שנאמר, (שמות ד) "כי חתן דמים אתה לי", צא וראה מי קרוי חתן? משה או אותו תינוק? הוי אומר, זה התינוק. דרש רבי יהודה בר (זבינא), [ביזנא], בשעה שנתרשל משה רבנו מן המילה, באו אף וחמה ובלעוהו, ולא שירו ממנו אלא רגליו. מיד (שם), "ותקח צפרה צר ותכרת את ערלת בנה ותגע לרגליו וגו' וירף ממנו". באותה שעה בקש משה להרגם, שנאמר, (תהלים לו) "הרף מאף ועזב חמה". ויש אומרים, ל'חמה' הרג, שנאמר, (ישעיה כז) "חמה אין לי". והכתיב, (דברים ט) "כי יגרתני מפני האף והחמה?" תרי 'חמה' הו. ואי בעית אימא, גונדא דחמה:

... אמר (רבי לוי) [רבין], פל המנחש - לו נחש, שנאמר, (במדבר כג) "פי לא נחש בינעקב". והא בלמ"ד אל"ף פתיב? אלא משום, מדה פגוד מדה. תני אהבה בריה דרבי זירא, פל אדם שאינו מנחש, מכניסין אותו למחיצה שאפלו מלאכי השרת אינם יכולין לכנס לה, שנאמר, (שם) ["פי לא נחש בינעקב וגו'], פעת יאמר לינעקב ולישראל מה פעל אל":

נחש, גימטריא משיח,

25. מפנקסו של הג"מ מרדכי אפרים המכונה ר' פישל סופר על במדבר

ואיתא בברכות ד' ע"ב מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל אפ"ה חזר דוד וסמכן ברה"ק סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים, ובו יש רמז על שני הנוני"ן נ' כפופה ונו"ן פשוטה שהמה מרמזין על נחש דטומאה כמו ליתן נחש בריח ונחש עקלתון, וגם יש נחש בקדושה משיח גמטרי' נח"ש, ודוד בן ישי נקרא ג"כ נחש [רש"י ש"ב י"ז כ"ה וערד"ק שם]. והנה ידוע בקבלה איש מפי איש שהשם שהיה כתוב על מטה מרע"ה היה י'ה'ו', ובתיבת נפש [במילואו] המה אותיות האמצעיות נו"ן פ"ה שי"ן, ואותיות אחרונות המה שני נוני"ן שרומזין על הנחש דסטרא אחרא, אך ע"י שילוב שם הקדוש וי"ה המה ממותקים לנחש הקדוש, וזהו אם נפשו של אדם דבוקה בה' אלקים שהוא יראה ואהבה והולך בדרך צדיקים הנ"ל, אבל ישראל בשעה הזאת שפגמו ביראת ה' ובאהבתו לכן כתיב ותקצר נפש העם בדרך, דהיינו ע"י שפגמו בדרך צדיקים לא היו יכולים לשלב נפשם בשם הקדוש הכתוב על מטה של משה, ונעשה נפשם קצרה בלי שילוב כנפש בהמה אשר אין לו אחיזה בשם הקדוש הנ"ל ונעשה מן השני נוני"ן נחשים כהנ"ל, ולכן אמר ה' למשה עשה לך נחש ושים אותו על נ"ס ר"ל נ' ס' דהיינו שיסמוך הנו"ן לאות סמ"ך כנאמר סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים שאם יש לאות נו"ן סמיכה בשם הקדוש אזי נהפוך לנחש הקדוש משיח בן דוד ובלצ"ג בב"א. וזה שדרשו רבותינו במס' ר"ה וכי נחש ממית ונחש מחיה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין לבם לאביהם שבשמים ואז יש להם אחיזה בשמו הקדוש לכן אין הנחש יכול להמיתם:

26. ספר פרי צדיק קונטרס עת האוכל - אות י

היינו דהגם דיוסף היה המבשר לגאולת מצרים פקוד ופקוד וגו', בהיות הגאולה במדתו כנ"ל. מכל מקום לא נגאלו על ידי אחד מזרעו וכמו שהיה טעות דבני אפרים שיצאו קודם זמנם. והגם דויקח משה וגו' כנ"ל ויהושע בן נון מאפרים נער לא ימוש מתוך האהל ומכניס לארץ. מכל מקום עיקר גאולה על ידי משה שהוא עצם משיח כמו שאמרנו ברעיא מהימנא ואהרן שהם כהנים כמו שאמרנו ז"ל גם על משה. כי על ידי לאכפייא לבד אי אפשר כלל הניצוח גמור כמו שאמרנו ז"ל בעוון מלא אפילו כו' וזהו עטיו של נחש, כי יצרא דעריות נקרא אכילה כמו שנאמר אכלה ומחתה פיה ויצרא דעבודה זרה נתהווה על ידי הזוהמא דנחש. וישראל שעמדו על הר סיני פסקו זוהמתן ולא עבדו ישראל עבודה זרה אלא להתיר עריות כמו שאמרנו בסנהדרין. ואין אצלם רק יצרא דעריות שהוא שורש עטיו של נחש באכילה ועל זה אמרו לא ניתנה תורה למלאכי השרת דעל זה נאמר יצר לב האדם רע מנעוריו. ואין עצה כלל בלאכפייא שאינו באפשרות כח אדם רק בלאהפכא על ידי ספר תורת כהנים שיהיה אכילה כמו קרבנות:

27. ספר שיח יצחק חלק ב - ליקוטים ב

והרי נידון משה באש ובמים, בשני הדברים המבטלים כח החיים מן האדם, במים כשהושלך ליאור, ובאש נכוח בפיו, שע"ז נעשה כבד פה וכבד לשון, כמ"ש במ"ר פרשה א', בעת שנטל כתר פרעה מעל ראשו, ובחנו אותו בהביאם לפניו קערה אחת של זהב, וקערה אחת של גחלים, ובא גבריאל ודחה ידו לקערה של גחלים, כמבואר שם, והיינו כי בריאתו היה רוחני מחומר השמים, ששם אש ומים ביחד, ואין דבר אחד מכלה את חברו, כמ"ש "עושה שלום במרומיו". וענין זה רמזו רז"ל במדרש ש"ר, ע"פ "ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם" וכו', וז"ל "אם אני חפצתי שתהיה איש דברים היה כמו כן, אלא לעשות כך נס אני חפץ בעת שתדבר שיהיו דבריך נכונים, שאני אהיה עם פיך, והורתיך. ר' אבונה אמר מורה אני דברי לתוך פיך כמו חץ, כד"א או ירה יירה. ר' סימון אמר בורא אני אותך בריה חדשה, כד"א ותהר האשה". הורו בזה מ"ש שבכוונה מכוונת נעשה משה כבד פה, כדי שיהיה דיבורו לישראל בדרך נסיי ממש, וקול דברו יתברך בעצמו ידבר מתוך גרונו, ולכן דיבורו עשה רושם למעלה ולמטה, גזר אומר ויקם לו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, כדבורו יתברך ממש, כמ"ש "כי הוא אמר ויהי", וכתוב "בדבר ה' שמים נעשו":

28. רבנו בחיי על שמות פרק ד פסוק י

ומה שאמר כי כבד פה אמרו במדרש (שמות רבה א, כו) משה נתגדל בפלטרין של פרעה והיה נוטל כתר ומשליכו לארץ ורצה המלך לדונו להריגה ואמרו לו אצטגניניו זהו שאמרנו לך שהוא עתיד להושיע את ישראל ולהחריב מלכותך, נתייעץ פרעה עם חכמיו והיו בכלל יועציו יתרו ואיוב ובלעם, זה אומר חייב מיתה הוא וזה אומר נער הוא ואין לו דעת, מה עשה הביאו לו קערה אחת נתנו בתוכה זהוב אחד וגחלת של אש אמרו אם הוא נוטל הזהוב בידוע שהוא בן דעת וחייב מיתה ואם הוא נוטל הגחלת בידוע שאין לו דעת ופטור מן המיתה, היה רוצה ליטול את הזהוב ומלאך בא והטה ידו ונטל הגחלת והכניסם לתוך פיו ונעשה ערל שפתים:

ולפי המדרש הזה יאמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי מנעורי כל שכן עתה שאני זקן ואתה לא רפאתני מאז דברך אל עבדך ותצוה אותי בשליחות זאת, ומה שלא רפאו ה' יתברך ולא הסיר כובד פיו מפני שלא התפלל, ומה שלא התפלל מפני שלא היה רוצה ללכת:

וכתב רבינו חננאל מה שהזכיר שני דברים כבד פה וכבד לשון יורה כי משה רבינו לא היה צח הדיבור באותיות זשרס"ץ שהן אותיות השינים זהו שאמר כי כבד פה, גם לא באותיות הלשון שהם אותיות דטלנ"ת ועל זה אמר וכבד לשון:

29. שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א סימן כו

ויגדל הילד. עשרים וארבעה חדש הניקתהו, ואתה אומר: ויגדל הילד, אלא שהיה גדל שלא פדרך כל הארץ. ותבאהו לבת פרעה וגו'. היתה בת פרעה מנשקת ומחבבת אותו כאלו הוא בנה, ולא היתה מוציאתו מפלטרין של מלך, ולפי שהיה יפה הפל מתאווים לראותו, מי שהיה רואהו לא היה מעביר עצמו מעליו. והיה פרעה מנשקו ומחבקו, והוא נוטל כתר ושל פרעה ומשימו על ראשו, כמו שעתידי לעשות לו כשהיה גדול. וכן הקדוש ברוך הוא אמר לחירם (יחזקאל כח, יח): ואוצא אש מתוכך היא וגו'. וכן בת פרעה מגדלת מי שעתידי לפרע מאביה. ואף מלך המשיח שעתידי לפרע מאדום יושב עמהם במדינה, שנאמר (ישעיה כז, י): שם ירעה עגל ושם ירפץ וגו'. והיו שם יושבין חרטמי מצרים, ואמרו, מתיראין אנו מזה שנוטל כתר ונותנו על ראשו, שלא יהיה זה אותו שאנו אומרים שעתידי לטל מלכות ממך. מהם אומרים להרגו, מהם אומרים לשרפו, והיה יתרו יושב ביניהם ואומר להם, הנער הזה אין בו דעת, אלא בחנו אותו, והביאו לפניו בקערה זהב וגחלת, אם יושיט ידו לזהב יש בו דעת והרגו אותו, ואם יושיט ידו לגחלת אין בו דעת ואין עליו משפט מות. מיד הביאו לפניו ושלח ידו לקח הזהב, וכן גבריאל ודחה את ידו ותפש את הגחלת והכניס ידו עם הגחלת לתוך פיו ונכוה לשונו, וממנו נעשה (שמות ד, י): כבד פה וכבד לשון. ותקרא שמו משה, מכאן אתה למד שכתן של גומלי חסדים, אף על פי שהרבה שמות היו לו למשה, לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתנה בת פרעה, ואף הקדוש ברוך הוא לא קראו בשם אחר:

30. ספר שם הגדולים - הגהות מנחם ציון - מערכת גדולים אות א

ואגב אמרתי להעתיק כאן מ"ש לפרש בזה גם הפ' ר"פ שמות הן בנ"י לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים דצע"ג דק"ו פריכא הוא לפמש"ה ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, ועוד הא כבר כתי' והוא יהי' לך לפה ועוד אחרי דכבר א"ל הב"ה מי שם פה לאדם וגו' ל"ש להוסיף לו גם את אהרן וגם משחז"ל דסימן זה הי' מסור בידם מיעקב אבינו הבא בסגנון זה פקוד יפקוד וגו' הוא יהי' הגואל האמתי דקשה לכאורה אם הדבר מסור בידם הי' מנין להם זה לסימן ולאות אמת, דאולי נגלה לו למרע"ה דבר זה ג"כ בסוד, ולהנ"ל יתישב הכל על נכון דודאי מרע"ה שהי' כבד פה וכבד לשון ל"ה בידו להוציא הפ"א (מאותיות בומ"ף) שהוא ממוצא שפתים על נכון, וממילא קשה לו מאוד לומר פקוד פקדתי וזש"ה מי שם פה לאדם וגו' ואנכי אהי' עם פיך ותאמר לפנייהם כל עניני הגאולה על נכון באין שום מונע ומפריע אחרי דשכינה הי' מדברת מתוך גרונו ואך אז נגלה להם הסוד ונפתר להם הסימן שנמסר להם מיעקב אבינו ע"ה הבא בסגנון זה פקוד פקדתי הוא הגואל האמת דאין לך נס גדול מזה ולשון עלגים תמהר לדבר צחות משא"כ לפני פרעה דודאי ל"ה השכינה מדברת מתוך גרונו אז, ע"ז נאמר והוא יהי' לך לפה, ולפי"ז יובן לנו היטב פ' הקרא הן בנ"י לא שמעו אלי דמהראוי הי' להם להאמין ולהשמע לדברי ע"י האות ומופת חותך כזו דערל שפתים ידבר כאחד העם, ועכ"ז לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה, וזה שמסיים ואני ערל שפתים ודו"ק:

31. שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ג סימן ח

הַיּוֹי יִשְׂרָאֵל נִמְלָכִים בְּזִקְנִים, וְלִכְךָ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁהָ: לֵךְ וְאַסְפֹּת אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לָהֶם: פְּקֹד פְּקֻדָּתִי, אָמַר לוֹ מְסוּרָה הִיא בְּיָדָם מִיּוֹסֵף שֶׁבְּלִשׁוֹן הָיָה אֲנִי גּוֹאֲלָם, לֵךְ אָמַר לָהֶם זֶה הַסִּימָן. מָהוּ פְּקֹד פְּקֻדָּתִי, פְּקֹד בְּמִצְרַיִם, פְּקֻדָּתִי עַל הַיָּם. פְּקֹד לְהַבִּיא, פְּקֻדָּתִי לְשַׁעֲבֵר. וְאֵת הָעֲשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרַיִם, פְּלוֹמֵר אֲנִי פּוֹקֵד עַל הַמִּצְרַיִים מִה שֶׁעוֹשִׂים לָכֶם, כִּמְה דָּאת אָמַר (שְׂמוּאֵל א טו, ב): פְּקֻדָּתִי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לֵךְ עֲמֶלְק. וְאָמַר אֲעֲלֶה אֶתְכֶם, אָמַר לָהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתִּי לְיַעֲקֹב אֲבִיהֶן כִּן אֲעִשֶׂה. וְמָה אָמַר לוֹ (בְּרֵאשִׁית מו, ד): וְאֲנֹכִי אֲעֲלֶיךָ גַם עֲלֶיהָ, וְכֵן יַעֲקֹב אָמַר לְבָנָיו (בְּרֵאשִׁית מח, כא): וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהָשִׁיב אֶתְכֶם וְגו', מִיָּד וְשָׁמְעוּ לְקוֹלְךָ, לָמָּה שֶׁמְסַרְתָּ גְּאֻלָּה הוּא בְּיָדָם שֶׁכָּל גּוֹאֵל שֶׁיָּבֹא וְיֹאמַר לָהֶם פְּקֻדָּה כְּפֹלְהָ, גּוֹאֵל שֶׁל אֲמַת הוּא. וְאַחַר כֵּן וּבָאת אֲתָה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', חֲלַק כְּבוֹד לְזִקְנִים. וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עֲלֵינוּ, לָמָּה קוֹרָא אוֹתָם עִבְרָיִים, עַל שׁוֹם שֶׁעֲבָרוּ יָם. וְעַתָּה גִלְכָה נָא דֶרֶךְ שְׁלִשֵׁת יָמִים, לָמָּה אָמְרוּ שְׁלִשָׁה יָמִים וְלֹא אָמְרוּ גִלְכָה נָא לְעוֹלָם, לָמָּה אָמְרוּ כֵּן, כִּדֵּי שֶׁיִּטְעֲנוּ הַמִּצְרַיִים וְיִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם בְּשַׁעֲה שֶׁיִּצְאוּ, וְיֹאמְרוּ לֹא גְּאֻלָּם אֵלָּא עַל מְנַת שְׁלִשֵׁת יָמִים וְיִזְבְּחוּ לוֹ, וְהֵם עֲפָבוּ עֲצֻמָּן כָּל כֵּן, וְיִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם בְּסוֹף שְׁלִשָׁה יָמִים וְיִטְבִּיעַם בַּיָּם, לְמַדָּד לָהֶם בְּמַדָּה שֶׁמְדָדוּ, שֶׁאָמְרוּ (שְׂמוֹת א, כב): כָּל הַיּוֹם הַיְלֹוד הַיְאֻרָה וְגו'.

32. בית עולמים - דף קכט ע"א - ד"ה סוד

סוד הצור וסלע:

ועתה עת דודים לגלות סוד עמוק ונורא בענין זה ולכל שלא חס על כבוד קונו כו' שפ' זה נאמר פ' בשלח ברפידים כמ"ש הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב והכית בצור כו'. ולכאורה הדבר תמוה מאד מה נשתנה המקום הזה ממי מריבה ששם נענש משה רבע"ה במה שהכה הצור ונצטוה לדבר דוקא וכאן נצטוה להכותו ועוד שכאן קראו צור ושם קראו סלע וכבר ביארתי דבר זה במ"א וכאן נשנה בשביל איזה פרטים שנתחדשו בו וגם בכדי לבוא וגם בכדי לבוא לכוונת דברי רשב"י בכאן. והענין בזה שידוע שהבאר ששתו ממנו ישראל היתה הנוק' בארה של מרים וידוע שבעת שיצאו ישראל ממצרים אז היה ז"א בקטנות עדיין בימי הספירה עד שקיבלו ישראל את התורה וכל הזווגים שהיו בזמן ההוא הכל היה מסוד נחש דקטנות והוא סוד המטה שנהפך לנחש לויתן נחש בריח ואז היתה הנוק' נק' צור והענין כי ידוע שיש ג' מיני שמות אה"ה דההין ואלפין ויודין והם סוד עיבור קטנות וגדלות וביניקה כמו שהיה בימי הספירה אז לא היה בה כי אם הארת ב' שמות של אה"ה דההי"ן ואלפ"ן ועם כללות ה' שמות הם גי' צו"ר וז"ס דרך נחש עלי צור ודבר זה היה נעלם משלמה המע"ה היאך אפשר להיות זווג בקטנות וז"ס מ"ש פרה אדומה משה ושלמה לא יכלו לעמוד בה כי בעת שהנוק' בקטנות אז היא מלאה דינים בסוד פ"ר מנצפ"ך ועם ה"ג הכלליים הוא פרה והיא אדומה בסוד ד"ם והוא סוד אילת דרחמה צר ואז יסוד דדכורא נק' איל אילו של יצחק ולכן היה צריך להכות במטה כמ"ש רז"ל של סנפרינון היה ונבקע הצור מפניו והוא בסוד קריעת י"ס משא"כ במי מריבה שאז היו ז"א בגדלות וכבר נשלם פרצוף הנוקבא להבנות כשכלו דור המדבר והיו ראויים לכנוס לא"י ואז היה הזווג בבחי' הפנימיות של המוחין והוא סוד הדבור זווג הפנימי ולכן כתי' ודברתם אל הסלע ואז האירו בנוק' שם אהיה דיודין דגדלות והוא קס"א גי' סל"ע עם הכולל ונדוע כי זווג הקטנות הוא ע"י ע"ק כמו שהיה בעת קי"ס כמ"ש ה' ילחם לכם כו' כי בעתיקא תליא מילתא. וזש"ש הנני עומד לפניך שם על הצור כי ז"א הוא סטרא דמשה וע"ק האיר בשורשו בז"א וכתוב ומטך אשר הכית בו את היאור כו' כידוע שפרעה נק' תנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו וט' יאורין הם ט' תנינים כמ"ש בפ' וארא וסוד מטה משה שבלע את מטותם הוא ביטולם ע"י ע"ק וכתוב וינס משה מפניו דחמי ליה משתרשא בשרשין עילאין וז"ש עבור לפני העם וקח אתך מזקני ישראל מסט' דע"ק סבא דסבין וידוע כי בכל עת שיש קטנות אז מתעוררים הקליפות ולזה סמך אח"כ ויבא עמלק כו' והוא סוד הנחש אחוריו של משה רבע"ה שהוא נק' נחש בריח וכן עמל"ק הוא הנחש משורש נחש יצא צפ"ע חושבנא דדין כחושבנא דדין ולכן רצו ישראל להשיג דבר זה ואמרו אם יש ה' בקרבנו כו' שביקשו לידע אם תליא בעתיקא. ואמאי אתענשו בגין דלא עבדו בחביבותא כו' כידוע שבאמת אסור לנסות ה' בדבר זה וכמ"ש רשב"י בזהר פ' בשלח בהאי מלה לא תשאל ולא תנסה כו'. וז"ש כאן ועל נסותם את ה' כו'

33. ספר לשם שבו ואחלמה - ספר הדע"ה חלק ב - דרוש ה ענף ג סימן ה

ויך את הסלע במטהו ולא כתיב במטה. סתם. אלא במטהו. כי מטה סתם הוא מטה ה' מסטרא דעד"א עה"ה אבל מטה משה הוא דינא בדינא נחש עלי צור וכמ"ש בזה"ק ח"ב מ"ח א' ושם בסופו רע"א ב' ורע"ב א' ע' שם ושם וכן"ל סי' ב' ג'. וכן אמרו בזה"ק ח"א דף ו' סע"ב ומטה האלהים בידי כו' וחוקק ביה שמא קדישא כו' ובהאי חב בסלע כז"א ויך את הסלע במטהו פעמים. אמר ליה קב"ה. משה לא יהבית לך מטה דילי להאי. חייך לא יהא בידך מכאן ולהלאה. מיד וירד אליו

בשבת בדינא קשיא כו' ע"ש כל הענין. והנה חזרו אז הזו"ן תיכף לקטנותן וזהו שנאמר ויך את הסלע במטהו פעמים ואמר האריז"ל בלק"ת וכן בספר הליקוטים פ' חוקת כי בהכאת המטה בהסלע נעשה אז הזווג דקטנות כי המטה כאשר שהוא בדרגא דעהד"ע אז עומד בו הארת היסוד דקטנות הנקרא נחש והוא בבחי' דינין והנוק' נקרא אז בשם צור שהוא דינא תקיפא וזהו שאמרו במדרש שמות רבה פ"ד סי' י"ג כי בהכאה ראשונה יצא דם. וכן הוא במדרש תהלים ע"ח סי' ב' וק"ה סי' י"ב. והוא מצד הדינין שבהם והגם שהם דינין טהורים אך כשמתפשטים למטה יש מהם יניקה לחיצונים רח"ל והרי נעשה כאן הזווג בסוד דרך נחש עלי צור והיה כאן ענין הב' נשיכין וכמבואר כ"ז בזה"ק פנחס רמ"ט ב' ואמר שם זמנא קדמא נפיק דמא ואיהו לחיך. זמנא תניינא נפיק מייא כו' ואתפתחת ואולידת. ונעשה כ"ז ע"י ב' הנשיכין. וכמ"ש שם ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני. וסימנך ויך את הסלע במטהו פעמים. ויצא בפעם ראשונה דם ובפעם ב' מים:

34. פירוש מהר"י קארו ז"ל על במדבר פרק כ פסוק יב

ויאמר ה' אל משה יען לא האמנתם בי להקדישני לכן לא תביאו וגו', י"ל על מה נענש מרע"ה בהכאת הסלע ואם הוא חטא אהרן מה חטא ושמעתי ענין א' מהזוהר כי בזה המטה היה נחקק שם בן ע"ב בג' מקומות ר"ל נחלק בג' פעמים וכן היה נחקק מצד א' נחש ומצד א' צור וזש"ה דרך נחש עלי צור שהיו מצד א' וכל צד מאלו היה מורה כונה א' לעשות בנס שבראו השי"ת מתחלת ימי בראשית כי יש פעם א' שירצה הקב"ה שיטה המטה לצד א' הכתוב בו של רחמים ופעם לצד הב' שמורה על הדין ופעם על שיתוף המורה רחום בדין וכשאמר לו במסה הכה א"ל השי"ת שיטה המטה כמו שעשה ביאור של מצרים והכית בצור ממש כדפי' בצור הנחקק עליו וכן עשה לשם משה וכשבא בכאן א"ל השי"ת למשה שיטה המטה מצד הנחש לא ח"ו לצד הצור ולפי שהנחש צריך לחש כן היה צריך בכאן משה שיטה לצד הנחש וידבר בלחישה אל הסלע ונתן מימיו ומרע"ה מרוב הכעס שהיה לו כנגד ישראל לא הרגיש ולא דקדק במה שעשה אלא הכה באותו הצד שהיה הצור חקוק וכמו שהכה במסה כן עשה בכאן וטעה בזה וז"ש פעמים ירצה פעם א' שהכה במסה ופעם כאן, ולזה נתן לו השי"ת עונש למרע"ה מדה כנגד מדה כי כמו שהייתי אני רוצה שתשלים כל השמות אשר היו במטה הואיל והתחלת אותם והיה לך להשלים ולא רצית כן אני אשלם לך גמולך שהוצאתם מארץ מצרים להכניסם לא"י ועתה לא תשלים שליחותך, ולזה הטעם שלח הקב"ה את הנחשים כי אם עשה כאשר היה מהראוי באותו צד הנחש לא היה מכה אלא בדיבור ובלחישה כן ג"כ בענין הנחשים בלחישה היו מתרפאים ואחר שלא היה מועיל בלחישה גזר אומר הקב"ה שיביטו למעלה אל הנחש ואז יחיו וזש"ה עשה לך נחש שרף כלומר להנאתך ולטובתך הואיל וחטאת לשם צריך בכאן שתעשה שבראיה לבד יתרפאו וכו', ומה שנענש אהרן הוא לפי שעל האמת לא מצינו לו עון אשר הוא חטא

35. שפתי כהן על שמות פרק יז פסוק ה

ובזוהר (ח"ב ס"ד.) ומטך אשר הכית בו קח בידך מאי טעמא משום דמחקק בנסים הוא ושמא קדישא עילאה רשימא ביה, בקדמיתא נחש כמה דאת אמר (משלי ל', י"ט) דרך נחש עלי צור, נחש הא אתידע, צור באן אתר איתגלי כאן אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך על הצור ומאן צור כמה דאת אמר (דברים ל"ב, ד') הצור תמים פעלו ותמן ידע משה איך קאים נחש עלי צור עד כאן. ומה שאמר ושמא קדישא רשימא ביה בקדמיתא נחש, צריך שתדע כי הצור שנזכר כאן היא מדת הפחד, וכן אלהים במילואו כזה אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם גימטריא צור עם הכולל, וזה לשון בעל המערכת ז"ל (פרק ח') על מה שאמר אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, והרמז בשם בתפארת והכסא לעטרה, ורצו לרמוז, כי בזמן החפץ הזה גורם החטא אשר הוא תגבורת יצר הרע שאין השלום בארץ בשלימות, אך הנחש הטיל זוהמא על חוה ומהזוהמא היא מקבלים העכו"ם בה כח ועולים בה לגדולה ואינם נמחים, וידוע כי הם מהצד ההוא ובחלקו השרים והמזלות. ויתבונן עיקר זה בהיות הפחד מדת יצחק ועמלק בנו של עשו בן יצחק אשר נתברך בחרב, כי משם באה החורבן והפורענות והגזירות והקטרוגים על שרו של ישראל הנקרא גבורה על שם מקומה, ומשם היצר הרע נמשך וגורם כל זה, וכענין שאמרו (בבא בתרא ט"ז.) יורד ומשטין ועולה ומקטרג, אבל לימות המשיח שיבטל היצר יהיה חוט של חסד נמשך על העטרה, ואז תגבר וימחה זכר עמלק כי השלום מחובר בארץ ובשלימות עד כאן. אם כן יניקתו של נחש הוא מהפחד, ולזה אמר לו ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך להתיש כח הנחש המצוי שם, ואותו מטה נהפך לנחש, שכן נאמר לו והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך, ולזה אמר שצריך להתיש כוחו ולזה קחנו בידך, גם אני הנני עומד לפניך שם על הצור. על הצור דייקא בחורבן שמשם בא החורבן בעולם ומשם ניתן החרב לעשו:

36. ספר לקוטי תורה - פרשת חקת

ענין חטא מרע"ה שחטא בסלע הוא ממש חטא אדה"ר שנזדווג קודם שבת וגרם להזדווג יסוד דקטנות עם השכינה שמכונה בסוד נחש עי' בכונות הפסח. וזה ענין חטא שבא נחש על חוה וכן הוא הענין בהכאת הסלע ממש שהוא רחל במטה שהוא יסוד דקטנות עם השכינה שמכונה בסוד נחש עי' בכונות הפסח. וזה ענין חטא שבא נחש על חוה וכן הוא הענין בהכאת הסלע ממש שהוא רחל במטה שהוא יסוד דקטנות וכתוב דרך נחש עלי צור שהוא ביסודות דקטנות דו"ן ולא כתיב דרך נחש עלי סלע שהוא בגדלות הנוקבא לכן הכה ב"פ בסוד אין האשה מתעברת מביאה ראשונה. והנה ארז"ל מג"ש דויזבו המים שטפטף דם בסוד דם בתולים ובשניה יצא מים רבים בסוד זרע מאדם ובא חטא הדם מצד מטהו הנהפך לנחש והוא סיבת יציאת הדם כי שד"י וד"ם גימ' נחש לכן נגרש אדה"ר מג"ע בסוד את אשה בנדת טומאתה לא תקרב, ודע כי סל"ע גי' ע"ץ הדעת טוב ורע וסלע גימ' הוי"ה בהכאת יפ"י הפ"ה ופ"ו הפ"ה גי' קס"ו:

37. ספר דובר צדק - פרשת אחרי מות אות ד

[ומשה רבינו ע"ה ממש להיפך חשב תכלית השתדלות עד שאין דיבור פועל כלל בהתעוררות בת קול שאינו דרגת משה כנ"ל, רק הכאה והתעוררות דרך נחש לתקן המשכא דחויא על ידי השתדלות ששם הסייעתא דשמיא הוא לגמרי מן השמים וכנזכר לעיל ורצה לתקן שורש הנעלם, ונאמר לו אדרבה יען לא האמנתם דאמונה הוא מצד שורש הנעלם כנודע והוא גם כן סוף מעשה וברזא דשכון ארץ ורעה אמונה שמובא בזוהר (ח"ג ק"ח ע"ב) דהכל אחד ולתקן שורש הנעלם הוא רק על ידי זה, ומשה רבינו ע"ה ראה שאין כוחו בפיו לפעול בדיבור אך מכל מקום מאחר שה' יתברך ציוה לו היה לו להאמין ולעשות כן אף על פי שהוא נגד שכלו שהיה מבורר לו שלא יפעול כלל, והוא לא טעה בדמיונו רק שביורר זה הוא מצד מעשה הכאה דאחר כך דלפי זה שנתברר דאין כוחו בפיו כלל שהוא מצד רזא דאמונה וארץ, אבל אילו היה מדבר ומאמין בה' יתברך שם למעלה משכלו שזהו תיקון דשורש הנעלם והיה דבק בדרגא דאמונה וארץ ובסוד הדיבור והיה פועל באמת על ידי זה, אך באמת זה דרגא דארץ ואינו ממדריגת משה רבינו ע"ה כלל וכנזכר לעיל] ובאמת קלא דנחש לא אחיד כלל בקלא דאדם כדאיתא בזוהר שם רק בהכאה וזה לא היה בימי שלמה רק בסבא דמשפטים (קי"א.) איתא דאחיד בקלא דאשה בשני נשין יעוין שם באריכות והיינו מי שיש לה כח ההתפשטות יותר מדאי גם בנידותה או כח הצמצום יותר מדאי יעוין שם כי מנחש הקדמוני ראינו דיש לו אחיזה באשה ומשם הוא דרך נחש עלי צור: